

УДК 378.147:81

ЗАСОБИ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА

Марина Григорівна Шемуда,

кандидат педагогічних наук,

*доцент кафедри іноземної філології і методики навчання
ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний універ-
ситет імені Григорія Сковороди”*

Наталія Юрївна Сердюк,

кандидат педагогічних наук,

*доцент кафедри іноземної філології і методики навчання
ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний універ-
ситет імені Григорія Сковороди”*

м.Переяслав-Хмельницький, Україна

Анотація

Стаття присвячена ролі та використанню засобів мобільних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя-філолога, а саме — мобільних телефонів. У статті визначено можливості використання мобільних телефонів під час професійної підготовки майбутнього вчителя у вищому навчальному закладі, а також основні переваги та недоліки його використання у підготовці майбутнього вчителя іноземних мов. Висвітлено найосновніші нині види роботи майбутнього вчителя-філолога на мобільних телефонах. У статті звертається увага на великі перспективи використання індивідуальних мобільних телефонів у навчанні іноземним мовам та визначається коло методичних проблем, які можуть бути вирішені за їх допомогою.

Ключові слова: мобільні технології; мобільний телефон; комп'ютер; професійна підготовка; вчитель-філолог; іноземна мова; методика.

Постановка проблеми в контексті сучасної педагогічної науки та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Актуальність статті визначається розвитком різноманітних методик із використанням сучасних електронних засобів спілкування, таких як комп'ютери, ноутбуки, планшети, смартфони тощо, що можуть бути направлені на вирішення найосновнішого освітнього завдання сьогодення — сформувати високо-

компетентного сучасного педагога, готового до здійснення професійних обов'язків і комунікацій, здатного до конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці. Звідси проблема використання засобів мобільних технологій у професійній підготовці вчителів-філологів набуває особливого значення та актуальності.

Розробка інноваційних технологій і їх впровадження у практику вищої школи представляє собою відповідні способи забезпечення викладання іноземних мов, які більш ефективно сприяють засвоєнню студентами необхідного об'єму навчального матеріалу. Ефективність електронних технологій і засобів навчання пов'язана з можливістю стимулювати всі види мовленнєвої діяльності, оскільки “мультимедійні засоби дозволяють задіяти майже всі органи чуття студентів, поєднуючи друкований текст, графічне зображення, рухоме відео, статичні фотографії та аудіозапис, створюючи “віртуальну реальність справжнього спілкування”” [1, с. 99]. Практика свідчить, що інноваційними технологіями можуть бути і методологічні, навчальні, психологічні, етичні, культурологічні технології тощо. Перевагами застосування засобів електронних технологій відмічають значне скорочення часу навчання, зростання рівня запам'ятовування через поєднання графічної та звукової інформації.

Дослідженням використання інноваційних та інформаційних засобів у навчанні займалися такі науковці: Н. Басова, В. Безпалько, С. Ветров, М. Кларін, І. Підласий, Ж. Поплавська, Д. Стетченко, В. Тинний, О. Шиян, В. Шукшунов та інші. Однак недостатньо уваги приділяється застосуванню засобів мобільних технологій, наприклад мобільних телефонів, у вивченні іноземної мови з метою розвитку навичок комунікативної компетентності.

Нині існує декілька видів мобільних технологій, а саме: бездротові ноутбуки, портативні MP3-плеєри, персональні цифрові помічники (PDA), електронні словники, а також

мобільні телефони — технологія, що притягує особливу увагу вчених і практиків у галузі освіти.

У нашій статті засоби мобільних технологій ми розуміємо як мобільні телефони, смартфони та інші типи електронних засобів комунікації, які можуть використовуватися під час навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі.

З огляду на те, що використання таких електронних засобів навчання у вишій школі постійно поширюється і є “перспективним напрямком [1, с. 98]”, для підготовки майбутніх учителів-філологів, у тому числі іноземних мов, рідної мови та літератури, зарубіжної літератури, мобільні телефони як найпопулярніший електронний засіб комунікації можуть стати в особливій нагоді.

Мета статті — визначити переваги та недоліки використання мобільних телефонів під час навчання майбутнього вчителя-філолога, виявити види методичної роботи у професійній підготовці сучасного вчителя-філолога, де можуть ефективно вживатися засоби мобільних технологій.

У теорії та практиці відмічають, що електронні засоби навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців: 1) мають великі дидактичні можливості, реалізують принципи доступності, інтегрованості, інтерактивності, адресності, надмірності, сензитивності, різносторонності, оновлення освітніх комунікацій [2, с. 113—114]; 2) надають такі можливості, які традиційні підручники надати не можуть, а саме “дозволяють створити активне кероване комунікативне середовище, у якому здійснюється навчання” [1, с. 99].

Серед переваг використання електронних засобів навчання майбутніх філологів, формування їх мовленнєвої компетентності відмічають варіативність застосування незалежно від етапу навчання; можливість використання на практичних заняттях; полегшення сприйняття та запам’ятовування студентами; економія навчального часу; індивідуалізація навчання студентів та його облік; “використання різних аудіовізуальних засобів навчання; створення комфортного середовища навчан-

ня; активізація навчальної діяльності студента; інтенсифікація навчання та підвищення рівня мотивації; формування самооцінки студентів і створення умов для самостійної роботи” [1, с. 99]. На жаль, використання більшості електронних засобів навчання для вивчення іноземних мов пов’язане з великими матеріальними витратами на їх придбання, налагодження, ремонт тощо.

Зазначимо, що мобільні телефони тісно увійшли у життя людей, і тепер вони вже не уявляють без нього комфортного життя та спілкування. Така роль мобільних телефонів у житті людини, особливо молоді, наводить на думку про можливість використання їх як засобів інтерактивної методики у педагогічній практиці.

Використання засобів мобільних технологій у навчанні не передбачає обов’язкові витрати на їх придбання, оскільки нині майже кожний студент має мобільний телефон в особистому користуванні, ремонтує чи налагоджує за власні кошти, тож воно може здійснюватися щодня та без спеціальних технічних пристроїв, матеріальних витрат, в умовах аудиторії чи поза нею. Таким чином, мобільний телефон, наявність якого зумовлена потребою у щоденному телефонному зв’язку, може бути зручним і компактним електронним засобом навчання майбутнього педагога, зокрема філолога, у навчально-виховному процесі вищого закладу освіти.

Окрім виконання свого основного завдання — забезпечувати спілкування на відстані заради особистих цілей, наразі мобільний телефон у навчанні також виконує функцію єдиного елемента у комунікації “вчитель — учень”, “учень — учень”, “учитель — батьки” тощо, оскільки з плином часу і педагоги змінюються, активно використовуючи у спілкуванні зі студентською молоддю різноманітні електронні засоби зв’язку та обміну інформацією, програми тощо.

Звісно, мобільний телефон є також засобом отримання інформації з електронних джерел Інтернету, що може сприяти професійній підготовці вчителя-філолога, оскільки дає можли-

вість активізувати всі види мовленнєвої діяльності: слухання, говоріння, читання, письмо.

З огляду на те, що Інтернет дає можливість майбутньому вчителю іноземних мов створити реальне комунікативне середовище з носієм мови через використання програм типу Skype або ж Viber, Vodafone, WhatsApp, різноманітні форуми, листування, через електронну пошту та СМС-повідомлення, мобільні телефони є засобом розвитку не лише діалогічного, а й монологічного мовлення (через відеозвернення, ведення різноманітних блогів і сторінок у соціальних мережах іноземною мовою).

Зазначимо, що у продажу наявні словники, енциклопедії, програми комп'ютерного перекладу, курсів з англійської мови, тести на електронних носіях, які можуть бути використані для мобільних телефонів, наприклад програма English Platinum 2000 (“від слова та малюнку через складання фраз до діалогічного мовлення, — початковий етап для побудування речень і зв'язного мовлення [1, с. 100]”) та Triple Play Please! або ж програми Bookshelf [3, с. 44].

Обізнаність населення із комп'ютером і комп'ютерними програмами, можливість їх завантажити у власний телефон та використовувати за потреби дають змогу розширити знання студентів із будь-якої навчальної дисципліни, у тому числі і знання іноземної чи рідної мов, української та зарубіжної літератури тощо. Читання та прослуховування через мобільний телефон електронних програм чи завантажених пісень, звичайних і аудіотекстів у транспорті, вдома, на перерві в університеті є достатньою діяльністю для самостійного вдосконалення майбутнім вчителем-філологом рівня іноземних мов, ознайомлення з художньою літературою тощо.

Окрім використання завантажених у телефон програм, корисними у навчанні можуть стати функції фотографування необхідної інформації (завдань, текстів, моделей, схем, таблиць тощо), що може звести необхідність ксерокопіювання нанівець і збереже час для більш важливого виду робіт (ніж пере-

писування чи перемальовування), а також функція диктофону, яка може допомогти студентові перевіряти вивчений текст чи інформацію, удосконалювати вимову, аналізувати вживання лексичних одиниць, правильність використаних граматичних структур, контролювати тембр, ритм та інтонацію або ж записувати цікаві ідеї, які з'являються, чи факти, які варто не забути. Ці дві функції допоможуть розширити знання майбутнього вчителя-філолога та закріпити набуті комунікативні вміння та навички.

Практика свідчить, що нині найосновнішими видами роботи майбутнього вчителя-філолога на мобільних телефонах є: 1) користування електронним словником для усної чи письмової відповіді; 2) користування електронним словником для перекладу текстів з іноземної мови на рідну та навпаки; 3) прослуховування пісень; 4) фотографування текстів; 5) фотографування інформації з дошки на пояснення граматичного та лексичного матеріалу.

Іншими можливими аспектами для використання мобільних телефонів під час професійної підготовки майбутнього вчителя іноземних мов у ВНЗ є: 1) вивчення програмних текстів; 2) вивчення лексики; 3) граматичних конструкцій; 4) прослуховування аудіоматеріалів для повторення, запам'ятовування та відтворення; 5) тренування зворотного, у тому числі синхронного, перекладу; 6) удосконалення вимови через запис на аудіо чи відео і його прослуховування з метою подальшої корекції; 7) записування власних ідей, думок, фактів на диктофон; 8) забезпечувати реальне комунікативне середовище з носіями мови, що вивчається; 9) здійснювати саморефлексію.

Можна відмітити великі перспективи використання індивідуальних мобільних телефонів у навчанні іноземним мовам, які допоможуть замінити громіздкі та неекономні фонетичні класи: здатність активізувати усі види мовленнєвої діяльності, додаткові можливості для індивідуальної роботи, що спричинить перенесення проблеми створення високоефективних методичних матеріалів на колективи викладачів, що мають

набути навичок програмування. Такі матеріали повинні бути максимально скороченими, насиченими, дидактично та методично розробленими для легкості та швидкості засвоєння матеріалу і мати за мету постійну мовленнєву інтеракцію.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у досліджуваному напрямі. Основними перевагами використання мобільного телефону у професійній підготовці майбутнього вчителя-філолога є доступність, зручність, портативність, багатофункціональність, простота у використанні, економія матеріальних ресурсів навчального закладу. Недоліками вважаємо неможливість постійно контролювати процес такого навчання поза аудиторією, необхідність мотивувати та надавати студентам програми, матеріали, інформацію, що сприятимуть їхньому професійному становленню, самовдосконаленню тощо. Визначено найосновніші на сьогоднішній день види роботи майбутнього вчителя-філолога на мобільних телефонах: 1) користування електронним словником для усної чи письмової відповіді або ж для перекладу текстів з іноземної мови на рідну та навпаки; 2) прослуховування пісень; 3) фотографування текстів або інформації з дошки на пояснення граматичного та лексичного матеріалу тощо. Іншими можливими аспектами для використання мобільних телефонів під час професійної підготовки майбутнього вчителя іноземних мов у ВНЗ визначено: 1) вивчення програмних текстів; 2) вивчення лексики; 3) граматичних конструкцій; 4) прослуховування аудіоматеріалів для повторення, запам'ятовування та відтворення; 5) тренування зворотного, у тому числі синхронного, перекладу; 6) удосконалення вимови через запис на аудіо чи відео і його прослуховування з метою подальшої корекції; 7) записування власних ідей, думок, фактів на диктофон; 8) забезпечувати реальне комунікативне середовище з носіями мови, що вивчається; 9) здійснювати саморефлексію.

На наше переконання, використання засобів мобільних технологій, а саме — мобільних телефонів, може сприяти не лише удосконаленню професійної підготовки майбутнього

вчителя-філолога у навчально-виховному процесі ВНЗ, а й підвищенню рівня його знань, умінь та навичок, насамперед комунікативних, здатності до саморефлексії та самовдосконалення, а також формуванню готовності студента до виконання майбутньої професійної діяльності, швидшому становленню особистості як сучасного вчителя.

Список використаних джерел

1. *Шапран Л. Ю.* Дидактичні можливості використання автоматизованих навчальних курсів вивчення іноземних мов / Л. Ю. Шапран, Л. І. Куниця, Г. А. Чередніченко // Нові технології навчання. — К. : НУХТ, 2006. — С. 98—101.
2. *Шутенко А. И.* Личностное измерение образовательно-информационной среды в высшей школе / А. И. Шутенко // Инновации в образовании. — М., 2012. — № 4 март. — С. 107—115.
3. *Healy K.* Software Mania / K. Healy // Forum. — Sep. 1998. — Vol. 36. — No. 3. — P. 44—45.

References

1. *Shapran L. Yu.* Dydaktychni mozhlyvosti vykorystannia avtomatyzovanykh navchalnykh kursiv vyvchennia inozemnykh mov / L. Yu. Shapran, L. I. Kunytsia, H. A. Cherednichenko // Novi tekhnolohii navchannia. — K. : NUKhT, 2006. — S. 98—101.
2. *Shutenko A. I.* Lichnostnoe izmerenie obrazovatelno-informatsionnoy sredy v vyisshey shkole / A. I. SHutenko // Innovatsii v obrazovanii. — M., 2012. — № 4 mart. — S. 107—115.
3. *Healy K.* Software Mania / K. Healy // Forum. — Sep. 1998. — Vol. 36. — No. 3. — P. 44—45.

Марина Григорьевна Шемуда,

кандидат педагогических наук, доцент

*кафедра иностранной филологии и методики обучения
ГВУЗ “Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический
университет имени Григория Сковороды”*

e-mail: shemuda_marina@mail.ru

Наталья Юрьевна Сердюк,

кандидат педагогических наук, доцент

*кафедра иностранной филологии и методики обучения
ГВУЗ “Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический
университет имени Григория Сковороды”*

e-mail: serdiuk-n@ukr.net

Сердюк Н. Ю., Шемуда М. Г.

СРЕДСТВА МОБИЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ-ФИЛОЛОГА

Аннотация

Статья посвящена роли и использованию средств мобильных технологий в профессиональной подготовке будущего учителя-филолога, а именно — мобильных телефонов. В статье определены возможности использования мобильных телефонов во время профессиональной подготовки будущего учителя в высшем учебном заведении, а также основные преимущества и недостатки его использования в подготовке будущего учителя иностранных языков. Освещены самые основные на сегодня виды деятельности будущего учителя-филолога на мобильных телефонах. В статье обращается внимание на большие перспективы использования индивидуальных мобильных телефонов в обучении иностранным языкам и определяется круг методических проблем, которые могут быть решены с их помощью.

Ключевые слова: *мобильные технологии; мобильный телефон; компьютер; профессиональная подготовка; учитель-филолог; иностранный язык; методика.*

Marina Shemuda,

*Ph.D. in Pedagogy, Assistant professor,
of the Department of Foreign Philology and Methods of Education,
SHEI "Pereyaslav-Khmelnyskyi Hryhoriy Skovoroda
State Pedagogical University",
e-mail: shemuda_marina@mail.ru*

Natalia Serdiuk,

*Ph.D. in Pedagogy, Assistant professor,
of the Department of Foreign Philology and Methods of Education,
SHEI "Pereyaslav-Khmelnysky Hryhoriy Skovoroda
State Pedagogical University",
e-mail: serdiuk-n@ukr.net*

Serdiuk N., Shemuda M.

THE MEANS OF MOBILE TECHNOLOGIES IN THE VOCATIONAL TRAINING OF FUTURE PHILOLOGY TEACHERS

Abstract

The article is devoted to the role and use of mobile technologies in the vocational training of future philology teacher, namely mobile phones. The possibilities of mobile phones using in the vocational training of future teachers in higher educational establishment are defined in the article. The main advantages (availability, convenience, portability, versatility, easiness of use, saving the financial resources of an educational institution) and disadvantages of their use (inability to constantly monitor the process of such training out of study, a need to motivate students and to provide them by program materials, information which can promote their professional development, self-improvement, etc.) in the vocational training of future foreign languages teachers are identified. The most basic kinds of future philology teachers' activities with mobile phones are highlighted as: 1) use an electronic dictionary for oral and written response or to translate texts from a foreign language into native and vice versa, 2) listening to songs, 3) taking photos of text or information boards with the explanation of grammatical and lexical material, etc. The article draws attention to the great prospects of individual using mobile phones in learning foreign languages and to the methodological problems that can be solved with their help, for example: 1) studying program texts, 2) studying a vocabulary, 3) studying grammatical structures, 4) listening to audio materials for repetition and memorization playback, 5) training feedback, including simultaneous translation, 6) improving a pronunciation through audio or video recording and listening to it for a further correction, 7) recording their own ideas, thoughts, facts on tape, 8) providing a real communicative environment with native language speakers, 9) self-reflecting.

Keywords: *mobile technology; mobile phone; computer; vocational training; philology teacher; foreign language; methodology.*